

Mestermøtet

Mestermøte med Ulføt pi- onergruppe av kvinnelige professorer innledet 10-års- jubileet til Kvinnforsk.

I panelet satt Gerd Bjørhovde, Synnøve des Bouvrie, Erica Engestad, Randi Rønning Balsvik, Anne Skancke og Toril Swan. Alle hører med til gruppen av kvinner som ble utnevnt til professorer i 1990.

I mange år utgjorde gruppen av kvinnelige professorer ikke mer enn 2-3 prosent av sin ykesgruppe ved Ulføt, som lå på jumboplass nasjonalt med hensyn til kinner i toppstillingen. I dag er prosenten 15, bemerket førsteamanuensis Anka Ryall som var møteleder og oppfordret panelet til snakke om sine forhåpninger og erfaringer.

Fra Vardø til Afrika

Forskningen til Randi Rønning Balsvik er preget av at hun er født og oppvokst i Vardø og at hun som meget ung arbeidet tre år i Etiopia som lærer. Opplevelsene i Afrika brakte henne til faget historie, hovedfag i utviklingsspørsmål og doktorgrad om Etiopia hvor hun nå samarbeider om å bygge opp et kvinnesenter og mastergrad i kvinnestudier. Randi Rønning Balsvik er sterkt opptatt av virkeligheten til afrikanske kvinner. Utvikling må skje ved at kvinner løftes fram, mener hun. Gjennom høyere utdanning vil kvinner få sin egen stemme.

Randi Rønning Balsvik har også sørget for at kvinnene i Vardø har blitt synlige i det historiske verket hun har skrevet om hjembyen. Professor i engelsk litteraturviten-

skap, Gerd Bjørhovde, en av de yngre kvinnene som Åse Hfjort Levrik inspirerte faglig, satte tidlig i gang med prosjekter og foreslo til ulike verv. Gerd Bjørhovde, som nå er prorektor, har aldri vært av de tynge å be, og i tillegg til sin forskning har hun hatt mange jern i ilden i den akademiske verden.

I Netverket for kvinner i forskning og kvinnelige forskere brukte Gerd Bjørhovde sin arbeidskraft i flere år. Netverket samlet kvinneforskerne ved Universitetet i Tromsø før Kvinnforsk ble etablert for 10 år siden.

Sin naturlige gang?

Synnøve des Bouvrie, professor i antikkens kultur og litteratur, laget et sett med likestillingsregler på vegne av Likestillingsutvalget og illustrerte plakaten en klok ugle. En av reglene lød: Tro ikke at utviklingen går sin naturlige gang.

I dag håper hun likevel at akkurat det vil skje. Før måtte kvinnene bevise sin interesse for studier og forskning. Nå er de ikke lenger en minoritet ved universitetene og de er akseptert å kombinere familie og en akademisk karriere.

Men ennå blir kvinneforskning betraktet som mer subjektiv enn annen forskning, og kommer dårlig ut i de vitenskapelige bedømmelseskomiteene.

Som leder av Likestillingsutvalget ved Universitetet i Tromsø i mange år har Synnøve des Bouvrie erfart at enhver forandring som gjelder kvinners plass i akademien tar lang tid. Fra begynnelsen av 1980-årene minnes hun spesielt fire år med hektisk brevskriving for å få artikler med likestillings-

perspektiv på pensumlisten ved ex.phil. i Tromsø. Hun lyktes til slutt, men "oldboysnetverket" er ennå levende og de gamle guttene overdrar sin holdninger til de yngre, opplever hun.

Tverrfaglighet viktig

Det tok en tid før man oppdaget at ikke alle mennesker i fortida var menn, sier arkeologiprofessor Erica Engestad, som er opptatt av likestilling og kvinne- og kjønnsforskning. Hun er utdannet i USA og kom til Tromsø i 1972. Erica Engestad sørget for at den første kvinnelige studenten i arkeologi fikk komme til Svalbard hvor blivende arkeologer av hunkjønn tidligere var persona non grata.

Kvinner var betydningsfulle i fortida. Likevel har det vært norm innen arkeologisk faglitteratur å beskrive halve menneskeheten med følgende setning: Kvinner var også med. Menn må inkluderes i kjønnsperspektivet – og dekonstrueres, slik at de oppdages at også de er kjønn, konkluderer Erica Engestad.

Hun er inspirert av kjønnsforskningens tverrfaglige karakter, et perspektiv som er meget viktig i ei tid med spesialisering. Kvinnforsk har gjort en kjempejobb de ti siste årene med tverrfaglige konferanser, prosjekter og seminarer, understreker hun.

Menn til Hydro, kvinner til ungdomsskolen

Det er viktig med kvinner i realfag på alle trinn, også som professorer, konkluderer professor emerita Anne Skancke. Kjemi er ikke et fag hvor det er enkelt å finne et kvinneperspektiv, Andre viktige perspektiv på kvinners fravær i realfagene har imidlertid vært lite diskutert.

Store pengesummer som er i omlop i samfunnet går til realfagene, og disse midlene er kvinner ikke med på å utnytte. Realister i akademiske stillinger rekrutteres til viktige posisjoner i industrien som kvinner er avskåret fra.

Anne Skancke studerte sammen med mange kvinner som ble lærere i ungdomsskolen. Kamertene til hennes mann, som også er kjemiker, ble direktører i Hydro.

Nå ventet Anne Skancke på en kvinnelig industriminister, og kvotering av kvinnelige ledere i industribedrifter.

Strukturene som stenger

Universitetene er ikke likestilte i det likestilte landet Norge. Den gang da menn fikk personlige professorat, ble det oppåttet som ærefullt å få en slik stilling. Da kvinner fikk anledning til å søke, ble stillingene kalt b-professorat, sier professor i språkvitenskap, Toril Swan.

Hun mener at man også må fokusere på strukturene som stenger for kvinnes inntreden i professorstanden. For noen år siden hadde Norge to kvinnelige rektorer i Norge – nå er alle universitetsrektorer menn.

Det viktigste for universitetene er å utvikle seg i takt med samfunnet – og at kvinner ikke blir satt tilbake i utviklingen, konkluderer hun.

Innen fagfeltet syntaks har det vært vanskelig for Toril Swan å finne et kvinneperspektiv å arbeide med, men det har hun kunnet i sin forskning om språk og kjønn.

Åase Wynn

